

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobkyně: **Z. Š.**, zastoupená Mgr. Janem Bučkem, advokátem se sídlem Vítězslava Nezvala 604, Frýdek-Místek, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 4. 2023, č. j. 6 A 45/2022 - 41,

takto:

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 4. 2023, č. j. 6 A 45/2022 - 41, **se zrušuje** ve výroku I. v části, v níž byla zamítnuta žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 3. 2022, č. j. 10.01-000078/22-003, a ve výroku II.
- II. Rozhodnutí žalované ze dne 7. 3. 2022, č. j. 10.01-000078/22-003, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- III. Ve zbytku **se** kasační stížnost **zamítá**.
- IV. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti v celkové výši 8 854 Kč, a to ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího zástupce Mgr. Jana Bučka, advokáta.

Odůvodnění:

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 4. 3. 2022, č. j. 10.01-000077/22-003 (dále jen „rozhodnutí I“), nevyhověla žádosti žalobkyně o určení advokáta k poskytnutí právní služby podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění účinném do 31. 12. 2023 (dále jen „zákon o advokacii“). Žalobkyně se domáhala určení advokáta k zastoupení v řízení před Ústavním soudem ve věci ústavní stížnosti proti rozsudku

Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 12. 2021, č. j. 10 As 379/2021 - 39. Dále žalovaná rozhodnutím ze dne 7. 3. 2022, č. j. 10.01-000078/22-003 (dále jen „rozhodnutí II“) nevyhověla žádosti žalobkyně o určení advokáta podle § 18c zákona o advokacii, kterého se žalobkyně domáhala za účelem podání ústavní stížnosti proti rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 12. 2021, č. j. 10 As 395/2021 - 31. Důvodem pro nevyhovění žádostem žalobkyně bylo, že žalobkyně nedoložila žádné skutečnosti týkající se jejich finančních a majetkových poměrů podle § 18c odst. 4 zákona o advokacii, a neprokázala tak, že je osobou, jejíž příjmové a majetkové poměry odůvodňují určení advokáta ve smyslu § 18c odst. 1 zákona o advokacii. V rozhodnutí I žalovaná dále uvedla, že žádost žalobkyně rovněž nebyla podána včas ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o advokacii, jelikož byla učiněna pouhé 4 dny před vypršením lhůty pro podání požadované ústavní stížnosti.

[2] Žalobkyně se žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) domáhala zrušení výše uvedených rozhodnutí žalované. Městský soud rozsudkem ze dne 20. 4. 2023, č. j. 6 A 45/2022 – 41, žalobu zamítl.

[3] Podle městského soudu jsou právní služby poskytované advokátem určeným dle § 18c zákona o advokacii žadateli vždy poskytovány bezplatně. Pokud tedy žalobkyně žádala o určení advokáta podle tohoto ustanovení, žádala tak implicitně o poskytnutí bezplatné právní služby, a proto musela doložit, že její majetkové poměry poskytnutí takové služby odůvodňují.

[4] Městský soud dále poukázal na skutečnost, že nálezem ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21 (dále jen „*nález Ústavního soudu*“), Ústavní soud zrušil ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve slovech „*jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a*“ (vykonatelnost nálezu Ústavní soud odložil k datu 31. 12. 2023 – pozn. NSS). Dospěl nicméně k závěru, že projednávaná věc je skutkově odlišná od věci řešené Ústavním soudem, která vedla ke zrušení části § 18c zákona o advokacii.

[5] V řízení vedeném před městským soudem pod sp. zn. 6 A 101/2021, které předcházelo nálezu Ústavního soudu, se jednalo o situaci, kdy tehdejší žadatelka o právní pomoc podle § 18c zákona o advokacii v žádosti výslovně uvedla, že nesplňuje podmínky pro poskytnutí bezplatné právní pomoci a že si náklady na právní služby bude hradit sama. Její žádost pak žalovaná shledala jako zjevně nepřipustnou a řízení o ní zastavila. V nyní projednávané věci však žalobkyně ve svých žádostech neuvedla žádné skutečnosti týkající se její rodinné a finanční situace. Důvodem nevyhovění žádostem žalobkyně tedy nebyla jejich zjevná nepřipustnost, ale skutečnost, že žalobkyně nesplnila svou povinnost doložit skutečnosti týkající se jejich finančních a majetkových poměrů podle § 18c odst. 4 zákona o advokacii, a žalovaná se proto vůbec nemohla zabývat tím, zda je žalobkyně žadatelem „*jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují*“. Z tohoto důvodu pak dle městského soudu nemohou závěry nálezu Ústavního soudu vést ke zrušení rozhodnutí žalované v nyní projednávané věci.

[6] Městský soud se rovněž ztotožnil s žalovanou v tom, že v případě rozhodnutí I nebyla žádost žalobkyně o určení advokáta k podání ústavní stížnosti učiněna s dostatečným předstihem. Žalobkyně podala žádost pouhé čtyři dny před uplynutím lhůty k podání ústavní stížnosti, čímž byla podle městského soudu značně ztížena účelnost určení advokáta. Jelikož tedy nebyla žádost žalobkyně učiněna včas, a žalovaná proto neměla

pokračování

dostatečný prostor na její posouzení, postupovala podle městského soudu správně, pokud žádosti nevyhověla.

[7] Proti rozsudku městského soudu podává žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost, jejíž důvody podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[8] Stěžovatelka předně namítá nesprávnost závěru městského soudu, že nález Ústavního soudu nemůže vést ke zrušení žalobou napadených rozhodnutí. Má za to, že z judikatury Nejvyššího správního soudu, na kterou odkazovala již v žalobě, naopak vyplývá, že závěry uvedené v nálezu Ústavního soudu jsou důvodem ke zrušení obou rozhodnutí žalované. S těmito odkazy na judikaturu kasačního soudu se pak městský soud dle názoru stěžovatelky náležitě nevypořádal a nezdůvodnil, proč se od této judikatury odchýlil.

[9] Dále stěžovatelka namítá, že jí městský soud nepřeposlal vyjádření žalované ze dne 20. 4. 2023, čímž byla porušena zásada rovnosti účastníků řízení, jelikož stěžovatelka na toto vyjádření nemohla reagovat. Vyjádření bylo městskému soudu doručeno v den nařízeného ústního jednání, ze kterého se stěžovatelka předem omluvila a souhlasila s projednáním věci v její nepřítomnosti. Tato skutečnost by však stěžovatelce dle jejího názoru neměla jít k tíži.

[10] Městský soud se podle stěžovatelky rovněž řádně nevypořádal se skutečností, že žalovaná rozhodovala v době před vydáním nálezu Ústavního soudu. V této době bylo možné požádat o určení advokáta pouze na formuláři neuzpůsobeném pro žadatele, kteří nesplňují podmínky pro poskytnutí bezplatné právní pomoci a náklady právního zastoupení si chtějí hradit sami.

[11] Stěžovatelka také nesouhlasí s názorem městského soudu, že její žádost nebyla v případě rozhodnutí I podána včas. Městský soud ve svém rozsudku odkazoval na svá dřívější rozhodnutí, ve kterých shledal v obdobných věcech lhůtu pro určení advokáta v délce 11 dnů nedostatečnou a lhůtu v délce 18 dnů dostatečnou. Stěžovatelka však namítá, že v případě rozhodnutí II byla žádost podána 7 dnů před uplynutím lhůty a městský soud ji považoval „zřejmě za včasnou“. Argumentace městského soudu, že „11 dnů je nedostačující, 18 dnů je dostačující“ podle stěžovatelky nemá oporu v zákoně.

[12] Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že nález Ústavního soudu neumožnil žalované určovat advokáty za odměnu či sníženou odměnu, kterou by platil žadatel. Dále se žalovaná ztotožňuje se závěry městského soudu.

[13] Nejvyšší správní soud nejdříve hodnotil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), osobou oprávněnou (§ 102, věta první s. ř. s.), proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná a stěžovatelka je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud poté přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[14] Kasační stížnost je částečně důvodná.

[15] Nejvyšší správní soud nejprve přistoupil k posouzení otázky tvrzené nepřezkoumatelnosti rozsudku městského soudu. Případnou nepřezkoumatelností rozsudku je totiž povinen se podle § 109 odst. 4 s. ř. s. zabývat z úřední povinnosti, a to i bez námítky stěžovatelky. Vlastní přezkum rozsudku je pak možný pouze za předpokladu, že splňuje kritéria přezkoumatelnosti, tedy že je srozumitelný a vychází z důvodů, z nichž je zřejmé, proč městský soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku jeho rozhodnutí. Tato kritéria napadený rozsudek splňuje.

[16] Stěžovatelka nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku spatřuje v tom, že městský soud dostatečně neodůvodnil, proč v nynější věci neaplikoval závěry nálezu Ústavního soudu a nevypořádal se s odkazy na judikaturu Nejvyššího správního soudu, na kterou stěžovatelka v této souvislosti odkazovala.

[17] Nejvyšší správní soud podotýká, že soudy nemají povinnost vypořádat se s každou dílčí námitkou, pokud proti tvrzení účastníka řízení postaví ucelený právní názor, v jehož konkurenci námítky jako celek neobstojí. Takový postup shledal ústavně konformním i Ústavní soud v nálezu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, v němž uvedl, že „[n]ení porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná.“

[18] Městský soud se dopady nálezu Ústavního soudu na projednávanou věc zabýval v odstavcích 27 až 31 napadeného rozsudku, ve kterých přezkoumatelným způsobem zdůvodnil, proč k nálezu Ústavního soudu v nynější věci nepřihlédl. Pokud se tedy výslovně nevyjádřil k jednotlivým odkazům stěžovatelky na judikaturu Nejvyššího správního soudu, nezpůsobuje to nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku.

[19] Nejvyšší správní soud též připomíná, že nepřezkoumatelnost není projevem nenaplněné subjektivní představy stěžovatelky o tom, jak podrobně by měl být rozsudek odůvodněn, ale objektivní překážkou, která kasačnímu soudu znemožňuje přezkoumat napadené rozhodnutí. Povinností správního soudu není reagovat na každý dílčí argument uplatněný v podání a ten obsáhle vyvrátit; jeho úkolem je uchopit obsah a smysl argumentace účastníka řízení jako celku a vypořádat se s ní. Těmto požadavkům napadený rozsudek dostál.

[20] Stěžovatelka v kasační stížnosti dále namítá, že se městský soud nevypořádal se skutečností, že tehdejší formulář, na kterém stěžovatelka žádost o určení advokáta podávala, nebyl uzpůsoben žádostem o určení advokáta k úplatnému poskytnutí služeb. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že v žalobě stěžovatelka žádnou námitku ve vztahu k tvrzeným nedostatkům formuláře na žádost o určení advokáta neuplatnila. Městský soud se tedy nemohl případnými nedostatky tohoto formuláře zabývat. Pokud by tak učinil, překročil by meze soudního přezkumu stanovené žalobními námitkami. Námitka stěžovatelky proto není důvodná.

[21] Nejvyšší správní soud se dále neztotožnil ani s námitkou, že městský soud pochybil, pokud stěžovatelce nezaslal vyjádření žalované ze dne 20. 4. 2023. Je sice pravdou, že soud je

pokračování

povinen účastníku řízení doručit vyjádření jiného účastníka, pokud z tohoto vyjádření bude soud při rozhodování vycházet. Tato povinnost však platí zejména pro případy, kdy soud rozhoduje bez nařízení jednání (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 12. 2007, č. j. 2 Afs 91/2007 - 90; všechna zde citovaná rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). V takovém případě totiž účastník zpravidla nemá jinou možnost, jak se dozvědět o podání jiného účastníka a na toto případně reagovat, jelikož po účastníku nelze vyžadovat, aby sám neustále ověřoval, zda v řízení nenastal nějaký vývoj. Pakliže ale soud ve věci nařídí jednání, má účastník možnost se dozvědět o vyjádřeních jiného účastníka na tomto jednání.

[22] Vyjádření žalované ze dne 20. 4. 2023 bylo městskému soudu doručeno na jednání téhož dne. Z tohoto jednání se stěžovatelka omluvila, přičemž **souhlasila s projednáním věci v její nepřítomnosti**. Přestože tedy stěžovatelka nebyla povinna se jednání účastnit, musela si být vědoma, že pokud se jednání nezúčastní, ztratí tím možnost reagovat na případná vyjádření žalované učiněná na tomto jednání. Bylo by totiž v rozporu se zásadou hospodárnosti řízení, pokud by soud musel jednání odročit pouze za tím účelem, aby s jeho průběhem seznámil účastníka, který se k jednání nedostavil a současně souhlasil s projednáním věci ve své nepřítomnosti. Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že vyjádření žalované ze dne 20. 4. 2023 bylo reakcí na doplnění žaloby ze dne 17. 4. 2023. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka sama doručila městskému soudu doplnění žaloby pouhé 3 dny před nařízeným jednáním, mohla předpokládat, že se na tomto jednání bude žalovaná k doplnění žaloby vyjadřovat. Pokud tedy stěžovatelka chtěla mít možnost na vyjádření žalované reagovat, měla se jednání zúčastnit, případně pokud se z objektivních skutečností jednání zúčastnit nemohla, měla požádat o jeho odročení.

[23] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud uvádí, že není vadou řízení, pokud městský soud za situace, která nastala v nyní projednávané věci, stěžovatelce vyjádření žalované ze dne 20. 4. 2023 nedoručil.

[24] Kasační důvod ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. tedy není dán.

[25] Nejvyšší správní soud se dále zabýval námitkou stěžovatelky, že na projednávanou věc měly být aplikovány závěry uvedené v nálezů Ústavního soudu. Jak již bylo výše uvedeno, Ústavní soud tímto nálezem zrušil ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii ve slovech „*jehož příjmové a majetkové poměry to odůvodňují, a*“. V odůvodnění tohoto rozhodnutí konkrétně uvedl, že „*napadené ustanovení zákona o advokacii tím, že právo na určení advokáta Komorou k poskytnutí právní služby omezuje pouze na žadatele, u nichž to odůvodňují jejich příjmové a majetkové poměry, představuje nepřípustnou libovůli, neboť paušálně vylučuje z práva na přístup k soudu a práva na právní pomoc osoby, které si nemohou zajistit právní pomoc advokáta na základě jiných důvodů. Jak již bylo uvedeno, právo na přístup k soudu je esenciální součástí práva na spravedlivý (řádný) proces, a tedy práva na soudní ochranu garantovaného v čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Jeho nezbytným předpokladem je právo na právní pomoc garantované v čl. 37 odst. 2 Listiny. Tato základní práva náleží každému, a to pro jakýkoliv typ řízení před soudy či jinými státními orgány či orgány veřejné moci. Omezení těchto základních práv pouze na nemajetné osoby je v rozporu jak s obsahem těchto ustanovení Listiny, tak i v jejich spojení s čl. 3 odst. 1 Listiny, podle kterých základní práva a svobody náleží všem osobám (včetně) ‚bez rozdílu‘ majetku.*“

[26] Účinky nálezu Ústavního soudu se zdejší soud již opakovaně zabýval (srov. rozsudky ze dne 17. 5. 2023, č. j. 9 As 122/2022 - 36; ze dne 26. 10. 2023, č. j. 4 As 256/2023 - 26; ze dne 28. 11. 2023, č. j. 2 As 260/2023 - 37; a ze dne 10. 4. 2024, č. j. 7 As 195/2023 - 44). Nejvyšší správní soud v této souvislosti poukazuje zejména na citovaný rozsudek č. j. 4 As 256/2023 - 26 (dále jen „rozsudek čtvrtého senátu“), v němž uvedl, že „ačkoli byla daná část § 18c zákona o advokacii zrušena s účinností odloženou ke dni 31. 12. 2023, takže formálně jde o stále účinnou součást právního řádu, podle závěrů uvedených v nálezu Ústavního soudu ze dne 18. 10. 2022, sp. zn. IV. ÚS 579/22, platí, že v demokratickém právním státě, kterým Česká republika podle čl. 1 odst. 1 Ústavy je, není bez dalšího přípustné, aby orgány veřejné moci vědomě používaly materiálně neústavní právní předpis nebo jeho ustanovení s odůvodněním, že vykonatelnost zrušujícího výroku nálezu byla odložena, a porušovaly tak ústavně zaručená základní práva a svobody.“ I v posuzovaném případě tak bylo nutné zohlednit závěry uvedené ve výše citovaném nálezu Ústavního soudu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 44/21, přestože je předmětná část § 18c odst. 1 zákona o advokacii dosud platnou a účinnou součástí tohoto právního předpisu.“

[27] Nejvyšší správní soud nesouhlasí s názorem městského soudu, že nález Ústavního soudu není pro projednávanou věc přílehlavý z důvodu skutkové odlišnosti. K této skutečnosti se kasační soud také vyjádřil v rozsudku čtvrtého senátu, v němž uvedl, že „je nutno korigovat závěr městského soudu, že Ústavní soud odkazovaným nálezem rozhodl ve specifické věci. Jak totiž Nejvyšší správní soud konstatoval již výše, ačkoli Ústavní soud rozhodoval na jiném skutkovém a částečně i právním základě, dospěl k závěru, že podmínka nemajetnosti pro určení advokáta k poskytnutí právní služby podle § 18c zákona o advokacii byla v rozporu s právem na soudní ochranu všech osob bez rozdílu.“ Ve věci řešené rozsudkem čtvrtého senátu se přitom rovněž jednalo o situaci, kdy žalovaná tehdejší stěžovatelce neurčila advokáta k poskytnutí právní služby z důvodu nedoložení příjmových a majetkových poměrů, tedy o stejnou situaci jako v nyní projednávané věci. Zdejší soud proto v nynější věci neshledal důvod odchytil se od rozsudku čtvrtého senátu.

[28] S ohledem na výše uvedené tedy Nejvyšší správní soud konstatuje, že městský soud pochybil, pokud závěry uvedené v nálezu Ústavního soudu na projednávanou věc neaplikoval.

[29] Z nálezu Ústavního soudu pak vyplývá, že podmínka určení advokáta podle § 18c zákona o advokacii, spočívající v prokázání nepříznivých finančních a majetkových poměrů žadatele, byla protiústavní. Nesplnění této podmínky proto nemohlo být důvodem pro nevyhovění žádosti stěžovatelky (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 260/2023 - 37).

[30] Rozhodnutí II bylo založeno pouze na skutečnosti, že stěžovatelka nedoložila své příjmové a majetkové poměry, tedy na důvodu, který v kontextu nálezu Ústavního soudu neobstojí. Městský soud měl proto toto rozhodnutí žalované zrušit.

[31] V rozhodnutí I nicméně žalovaná jako důvod pro nevyhovění žádosti stěžovatelky vedle nedoložení příjmových a majetkových poměrů uvedla také, že žádost nebyla podána včas ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o advokacii. Jak správně uvedl městský soud, pokud žalovaná své rozhodnutí založila na dvou odlišných důvodech a pokud obtož alespoň jeden z těchto důvodů, obtož i rozhodnutí žalované jako celek (srov. výše citovaný rozsudek

pokračování

č. j. 7 As 195/2023 – 44). Nejvyšší správní soud se proto zabýval také námitkou, že městský soud nesprávně posoudil včasnost stěžovatelčiny žádosti v případě rozhodnutí I.

[32] K otázce včasnosti žádosti o určení advokáta ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o advokacii se Nejvyšší správní soud vyjadřoval v rozsudku ze dne 1. 6. 2023, č. j. 1 As 23/2023 - 21, ve kterém uvedl, že „*korektiv ‚včasnosti‘ uvedený v § 18 odst. 2 zákona o advokacii slouží pro případy žádostí, které jsou podány například v posledních dnech lhůty pro požadovaný úkon a v nichž poskytnutí požadované služby ‚včas‘ není (za běžných okolností) reálné*“. V nyní projednávané věci stěžovatelka požadovala určení advokáta k podání ústavní stížnosti, přičemž nutno zdůraznit, že lhůta pro podání ústavní stížnosti činí podle § 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, dva měsíce. Přesto však stěžovatelka svou žádost o určení advokáta podala až v posledních dnech této lhůty (konkrétně pouhé 4 dny před jejím uplynutím), tedy v době, kdy již řádné poskytnutí požadované právní služby nebylo reálné (zejména s ohledem na nutnost předchozího vyřízení žádosti stěžovatelky žalovanou). Nejvyšší správní soud se proto ztotožňuje s názorem městského soudu, že takovou žádost stěžovatelky nelze považovat za včasnou ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o advokacii.

[33] Pro úplnost pak Nejvyšší správní soud dodává, že pokud stěžovatelka namítá, že v případě rozhodnutí II městský soud považoval její žádost „*zřejmě za včasnou*“, pak tato skutečnost z napadeného rozsudku nevyplývá. Městský soud se včasností žádosti zabýval pouze ve vztahu k rozhodnutí I. V případě rozhodnutí II k tomu neměl důvod, jelikož toto rozhodnutí se opíralo o zcela jiné důvody než o opožděnost žádosti vzhledem k běhu příslušné procesní lhůty.

[34] Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že rozsudek městského soudu je ve vztahu k rozhodnutí II nezákonný, a proto jej dle § 110 odst. 1, věty první s. ř. s. zrušil ve výroku I. v části, kterou byla žaloba stěžovatelky proti rozhodnutí II zamítnuta a v navazujícím výroku o náhradě nákladů v řízení před městským soudem (výrok I. tohoto rozsudku). Věc však městskému soudu v této části nevrátil k dalšímu řízení, jelikož současně rozhodl o zrušení rozhodnutí II dle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. a dle § 78 odst. 4 s. ř. s. věc vrátil žalované k dalšímu řízení (výrok II. tohoto rozsudku). Dle § 78 odst. 5 s. ř. s., ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. je žalovaná v dalším řízení vázána právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v odůvodnění tohoto rozsudku. Při svém rozhodování tedy bude vycházet z toho, že neprokázání finančních a majetkových poměrů stěžovatelky nemůže být důvodem pro neurčení advokáta v případě, kdy stěžovatelka nežádala o určení advokáta k bezplatnému poskytnutí právních služeb.

[35] Ve zbylé části Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů neshledal kasační stížnost důvodnou, proto ji podle § 110 odst. 1 *in fine* zamítl (výrok III. tohoto rozsudku). V případě, že Nejvyšší správní soud ruší rozsudek krajského (resp. městského) soudu a současně ruší i rozhodnutí správního orgánu, je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského (resp. městského) soudu (§ 110 odst. 3, věta druhá s. ř. s.). Náklady řízení o žalobě a náklady řízení o kasační stížnosti tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud rozhodne o jejich náhradě jediným výrokem vycházejícím z § 60 s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2008, č. j. 1 As 61/2008 - 98).

[36] Stěžovatelka napadla jednou žalobou dvě samostatná rozhodnutí žalované. V takovém případě je dle judikatury Nejvyššího správního soudu třeba úspěch ve věci ve smyslu § 60 odst. 1 s. ř. s. posoudit ve vztahu ke každému z nich samostatně (srov. rozsudek ze dne 22. 10. 2015, č. j. 2 Afs 44/2015 - 23).

[37] Dle čl. II vyhlášky č. 258/2024 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, *za právní služby poskytnuté přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky přísluší advokátovi odměna podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky.*

[38] Podle § 12 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném do 31. 12. 2024 (dále jen „advokátní tarif“), platí, že *při spojení dvou a více věcí, pro něž spojení ke společnému projednání není stanoveno jiným právním předpisem, se za tarifní hodnotu považuje součet tarifních hodnot spojených věcí.* K tomuto ustanovení odborná literatura uvádí, že se aplikuje nejen v případě, kdy soud spojí věci ke společnému projednání, ale také tehdy, pokud byly samostatné nároky uplatněny jednou žalobou (srov. Kovářová, D. a kol. *Vyhláška o advokátním tarifu. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, 2016). To samozřejmě platí pouze za předpokladu, že soud společnou žalobou napadená rozhodnutí nevyloučí k samostatnému projednání. Při výpočtu náhrady nákladů řízení ve spojených věcech je pak nutno použít citované ustanovení na všechny úkony právní služby učiněné od zahájení řízení, neboť není rozhodné, kdy soud spojí věci ke společnému projednání, ale zda tak učiní (rozsudek NSS ze dne 21. 7. 2010, č. j. 1 Afs 96/2009 - 87, č. 2149/2010 Sb. NSS, jenž se týkal výkladu § 12 odst. 3 advokátního tarifu ve znění do 31. 12. 2012).

[39] Jestliže tedy soud v rámci jednoho řízení přezkoumává více správních rozhodnutí, zohlední při výpočtu náhrady nákladů řízení při určení odměny za jeden úkon právní služby § 12 odst. 3 advokátního tarifu, a to jak v případě, kdy žalobce napadl více správních rozhodnutí samostatnými žalobami, které posléze soud spojil ke společnému projednání, tak v případě, kdy žalobce více správních rozhodnutí napadl pouze jednou společnou žalobou. Při úspěchu pouze ve vztahu k některému takto napadenému rozhodnutí ovšem soud musí vyjít z toho, že *„ve vztahu ke každému napadenému správnímu rozhodnutí je třeba na základě principu úspěchu určit dílčí náhradu nákladů řízení tím, že se náklady řízení vzniklé účastníkovi, jenž má podle tohoto principu právo na dílčí náhradu nákladů řízení, rozdělí na části připadající na jednotlivé věci. Náhrada se pak stanoví jako součet dílčích náhrad nákladů řízení.“* (Kocourek T. In: Kühn, Z., Kocourek, T. a kol. *Soudní řád správní. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 489). U společných nákladů (typicky půjde o odměnu zástupce za provedené úkony právní služby a případně náhradu jeho cestovních výdajů spojených s účastí u ústního jednání) proto musí soud vypočít poměrnou část připadající na každé ze společně přezkoumávaných rozhodnutí. Vedle toho mohou vzniknout i náklady, které se budou vztahovat samostatně k jednotlivým přezkoumávaným rozhodnutím. Nejčastěji půjde o zaplacený soudní poplatek za žalobu proti každému napadenému rozhodnutí (podle § 6 odst. 9 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, platí: *je-li ve věcech správního soudnictví podána žaloba proti více rozhodnutím, je každé napadené rozhodnutí samostatným základem poplatku*). Vedle toho mohou vzniknout samostatné náklady ve vztahu jen k některému z přezkoumávaných rozhodnutí, například

pokračování

v podobě znalečného. Zbývá dodat, že společným nákladem, který bude třeba poměrně rozdělit, pak bude i soudní poplatek za kasační stížnost, pokud bude rozsudek krajského (resp. městského) soudu napaden v celém rozsahu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 7. 2023, č. j. 1 Afs 220/2021 – 88).

[40] Jelikož stěžovatelka dosáhla zrušení rozhodnutí II, měla z procesního hlediska ve vztahu k tomuto rozhodnutí plný úspěch ve věci a náleží jí tak dle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. náhrada nákladů řízení vůči žalované, která úspěšná nebyla. Ve vztahu k rozhodnutí I byla naopak úspěšná žalovaná. Té však v řízení nevznikly náklady přesahující běžný rámec její úřední činnosti, proto jí Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

[41] Společné náklady stěžovatelky v řízení o žalobě se skládají pouze z hotových výdajů na poštovné v celkové výši 174 Kč, neboť stěžovatelka nebyla v tomto řízení zastoupena advokátem. Jejich dílčí výše v rozsahu jedné poloviny (jelikož stěžovatelka byla úspěšná pouze ve vztahu k rozhodnutí II) činí 87 Kč. Samostatný náklad ve vztahu k rozhodnutí II pak představuje zaplacený soudní poplatek za žalobu ve výši 3 000 Kč.

[42] Společné náklady stěžovatelky v řízení o kasační stížnosti tvoří soudní poplatek za kasační stížnost ve výši 5 000 Kč a dále odměna za zastupování advokátem. Ta byla určena podle § 11 odst. 1 písm. a), ve spojení s § 7 bodem 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 12 odst. 3 advokátního tarifu, a to za jeden úkon právní služby (převzetí a příprava zastoupení) z tarifní hodnoty 100 000 Kč, ve výši 5 100 Kč. Kasační stížnost stěžovatelka sepsala sama a její právní zastoupení vzniklo až po podání této stížnosti, součástí důvodně vynaložených nákladů stěžovatelky proto není odměna advokáta za její sepsání. Náhrada hotových výdajů (režijní paušál) činí podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu částku 300 Kč za jeden úkon právní služby. Odměna advokáta společně s náhradou hotových výdajů za zastupování v řízení o kasačních stížnostech tak činí částku 5 400 Kč. Zástupce stěžovatelky doložil, že je plátcem daně z přidané hodnoty (§ 14a odst. 1 advokátního tarifu), a proto součástí nákladů tvoří rovněž tato daň ve výši 1 134 Kč, tj. 21 % z částky 5 400 Kč (§ 57 odst. 2 s. ř. s.). Celkem tedy společné náklady stěžovatelky v řízení o kasační stížnosti představují částku 11 534 Kč. Jejich dílčí výše v rozsahu jedné poloviny (jelikož stěžovatelka byla úspěšná pouze ve vztahu k rozhodnutí II) pak činí 5 767 Kč.

[43] Celkové důvodně vynaložené náklady stěžovatelky tedy činí 8 854 Kč (87 Kč + 3 000 Kč + 5 767 Kč). Proto Nejvyšší správní soud uložil procesně neúspěšné žalované povinnost zaplatit tuto částku úspěšné stěžovatelce na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti a o žalobě, a to k rukám jejího zástupce. Ke splnění této povinnosti stanovil Nejvyšší správní soud přiměřenou lhůtu třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok IV. tohoto rozsudku).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. ledna 2025

JUDr. Tomáš Rychlý

předseda senátu